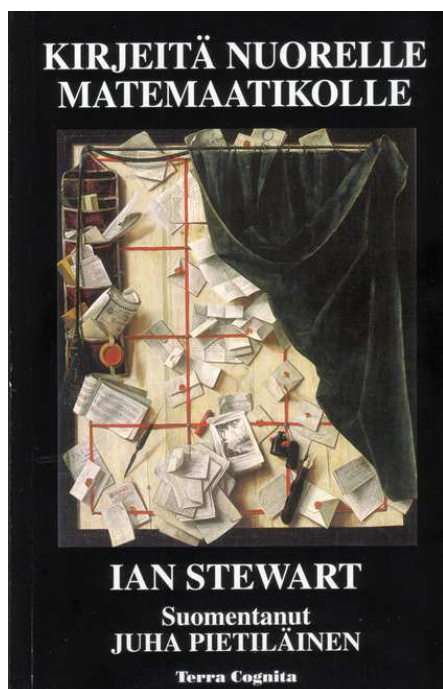

Olisiko ammattini matemaatikko?

Matti Lehtinen
Helsingin yliopisto

Ian Stewart: Kirjeitä nuorelle matemaatikolle.
Suom. Juha Pietiläinen. Terra Cognita 2007, 215 s.
Ovh. 25 e.

Aina silloin tällöin kohtaan nuoren henkilön, joka kysyy minulta, mitä matemaatikko oikeastaan tekee. Elämänurana matemaatikko näyttää varmaan abstraktimalta kuin esimerkiksi opettaja (joita kaikki näkevät),

arkkitehti, insinööri tai juontaja (joka nykyään usein näyttäytyy nuoren toiveammattina). Kysyjälle voin toki jotain vastata, itse koetun tai muilta kuullun perusteella. Mielelläni kuitenkin suosittelen ammatinvalintasuunnitelmissaan matemaatikkoa yhtenä vaihtoehtona pitävillä nyt esillä olevaan kirjaan tutustumista.

Englantilainen Ian Stewart (s. 1945) on matemaatikko, jonka tieteellinen julkaisutoiminta käsittelee mm. Lien algebroja ja katastrofiteoriaa. Hän on kuitenkin tunnetumpi monista matematiikkaa ja luonnontieteitä käsittelevistä yleistajuisista kirjoistaan. Professorin virkатыökin liittyy, harvinaista kyllä, tällaiseen kirjoittamiseen. Hän on Warwickin yliopiston matematiikan kansantajuistamislaitoksen (sellainen tosiaan on olemassa!), Mathematics Awareness Centren johtaja.

Stewart on ottanut tehtäväkseen päivittää maanmiehensä G.H. Hardy'n kuuluisan, vuonna 1940 ilmestyneen Matemaatikon apologian, jonka suomennos oli vuonna 1997 toimintansa alkaneen Kimmo Pietiläisen Terra Cognita -kustantamon ensimmäinen julkaisu. Hardy'n kirja on pitkään ollut selkeimmin matematiikan olemusta yleistajuisesti, tyylikkäästi ja esteettisesti korkeatasoisesti esittelevä pikku teos. Stewartin suomentaja Juha Pietiläinen kirjoittaa sujuvasti ja korrek-tisti – vävyn ja langon sekoittuminen on luettava ajan ilmiöksi, sukulaisuussuhteiden merkityshän taitaa yllimalkaan olla vähenemässä.

Ian Stewart rakentaa kirjansa 21:stä kuvitteellisesta kirjeestä nuorelle ystävälleen Megille, joka kirjan aika-

na etenee matematiikasta kiinnostuneesta lukiolaisesta matematiikan opiskelijaksi, jatko-opiskelijaksi, post-dociksi ja viimein oikeaksi matemaatikoksi, yliopistovirkaan. Meg, arvattavasti Margaret, on sinänsä päivitys: yksi Hardyn lainatuimpia virkkeitä koskee matematiikkaa nuoren miehen alana. Stewart esittelee matematiikkaa itseään siten kuin siitä voisi ajatella olevan tarpeen kertoa vasta koulumatematiikkaan tutustuneelle ja kertoo siitä, miten hän itse tuli lähteneeksi alalle. Yliopisto-opiskelija Meg saa neuvoja matematiikan lukemisesta ja oppimisesta, todistuksen olemuksesta, soveltavan ja puhtaan matematiikan eroista sekä ajatuksia matematiikan filosofisesta rakenteesta. Jo tieteen portteja kolkuttelevalle neuvotaan tutkijoiden hierarkiaa ja yhteistyötä. Kerrotaanpa ammatin mukanaan tuomista pikku ongelmista kuten konferenssimatkoista eksoottisiin maailmankolkkiin omituisien lentoyhtiöiden kyydissä. Vaikka Stewartin tausta on anglosaksinen, suurin osa hänen tekstistään on pätevää muissakin kulttuureissa, Suomessakin. Matematiikka on kovin kansainvälinen tiede.

Keneltäpä nuori, jonka mieleen välähtäisi elämä matemaatikkona, menisi tietoja kyselemään? Kun matemaatikkoja kuitenkin ei ole kovin tiheässä, ainakaan yliopistopaikkakuntien ulkopuolella, ei monenkään lähipiiriin voi oikeaa matemaatikkoa kuulua. Paras tiedonantaja voisi olla opettaja. Harva matematiikanopettaja tietää omakohtaisesti kovinkaan paljon oikeasta matematiikasta, matematiikasta sellaisena kuin matemaatikko sen kohtaa. Näin ollen hän ei, vaikka parastaan yrittäisikin, osaa antaa kovin realistista kuvaa matemaatikon elämästä ainakaan ohi opintojen perusvaiheiden. Stewartin kirja olisi mainiota luettavaa niin matematiikan opettajille kuin opinto-ohjaajillekin. Eniten sitä suosittelen kuitenkin jokaiselle matematiikasta vähän keskimääräistä enemmän kiinnostuneelle nuorelle. Kirjan luettuaan voi olla hiukan varmempi siitä, saattaisiko tulevaisuus matemaatikkona olla omien toiveiden täyttymystä vai ei. Varmoja vastauksiahan näihin elämän tärkeisiin kysymyksiin ei kukaan pysty antamaan.